

1, 2, 3 familie!

Met Missia op speurtocht naar je familieleden!

Educatieve inspiratiebundel over familiegeschiedenis
voor 3de kleuter

Inleiding

Beste leerkracht,

Ieder kind heeft een uniek familie verhaal. Via de inspiratiebundel “**1 2 3, familie! Met Misia op speurtocht in je familie verleden**” bieden we een educatieve inspiratiebundel aan waarin we kinderen uit de derde kleuterklas laten kennismaken met de boeiende wereld van de familiegeschiedenis. De inspiratiebundel is voor iedereen **gratis online** beschikbaar via **www.erfgoedindeklas.be** en via **www.familiegeschiedenis.be**.

De leidraad in deze inspiratiebundel is Misia, die op zoek gaat naar haar eigen familiegeschiedenis en zo meer te weten komt over haar bekende grootvader Adrien François Servais (een beroemde cellist uit Halle). Gedurende verschillende dagen neemt ze de kleuters mee op speurtocht. Er worden hierbij vijf deelthema's aangeboden die over één à twee weken verspreid kunnen worden.

Per deelthema krijg je als leerkracht suggesties tot zowel klassikale als individuele activiteiten of hoekenverrijking per thema. Bij elke activiteit staat genoteerd aan welke eindtermen er gewerkt wordt.

- Deelthema 1: 1, 2, 3 familie
- Deelthema 2: de familieboom
- Deelthema 3: mijn familienaam
- Deelthema 4: vroeger en nu
- Deelthema 5: vroeger, nu en later

Doorheen de verschillende dagen worden de kleuters via allerlei activiteiten meegenomen op ontdekkingstocht in hun eigen familiegeschiedenis. De bundel is een inspiratiebundel met als doel de leerkracht op weg te helpen om met het thema aan de slag te gaan. We bieden heel wat materiaal en verschillende methodieken aan waarop de kleuterleid(st)er verder kan denken. In elke activiteit treedt de leerkracht op als begeleider.

Bij de uitwerking van deze lessen werd rekening gehouden met de diverse achtergronden van de kleuters. Zo is er ruimte om de eigen familieboom zelf aan te vullen naar gelang de persoonlijke gezinssituatie en wordt er ook rekening gehouden met etnische diversiteit. Mogen wij ook vragen omzichtig om te springen met enkele gevoeligheden wat betreft de familiegeschiedenis? Dat kan door bijvoorbeeld aandacht te hebben voor kleuters die geen materiaal meehebben naar de klas of door kleuters de ruimte te geven om al dan niet over hun eigen familiegeschiedenis te vertellen.

We wensen u en de kleuters veel plezier tijdens de ontdekkingstocht van de familiegeschiedenis!

Praktisch

Deze inspiratiebundel is het resultaat van een project in de regio Pajottenland & Zennevallei. Toch is dit materiaal over heel Vlaanderen bruikbaar.

Boeken

Volgende boeken worden in dit pakket gebruikt:

- **Mary Hofman & Ros Asquith (2014). Het grote papa, mama, broertje, zusje boek. Gezinnen in alle soorten en maten. Ploegsma.**
- **Gwendoline Raisson & Magali Le Huche (2011). Mijn super familie. Veldboeket Lektuur Uitgeverij.**
- **Koos Meinderts & Anette Fienieg (2014). Bij ons in de familie. Lemniscaat.**
- **Isabelle De Ridder (2013). Familie. De Kijkdoos.**
- **Jaap Robben, Merel Eyckerman (2012). Josephina. een naam als een piano. Uitgeverij De Eenhoorn.**

Handpop

De leidraad in deze inspiratiebundel is Misia. Misia wordt visueel zichtbaar gemaakt aan de hand van een illustratie en een foto in de bundel. We raden aan om ook met een handpop te werken die Misia voorstelt. Deze handpop kan steeds gebruikt worden bij de inleidende activiteit.

Je kan de handpop ook zelf aankopen via www.rybka.nl (Zoekterm: Dochter - Poppenkastpop van Rybka). Je kan uiteraard ook zelf een handpop maken of herwerken zodat ze er als Misia uitziet.

Muziek Servais

Misia is de kleindochter van de bekende cellist Servais. Enkele opdrachten uit deze bundel maken gebruik van de muziek van Servais.

Je kan hiervoor gebruik maken van Youtube, zoek naar Adrien François Servais.

DEELTHEMA 1,2,3 FAMILIE	DEELTHEMA DE FAMILIEBOOM	DEELTHEMA MIJN FAMILIENAAM	DEELTHEMA VROEGER EN NU	DEELTHEMA VROEGER, NU EN LATER
ESSENTIE				
<ul style="list-style-type: none"> Op ontdekking naar mijn familie (opa, oma, papa, broer, zus, ...) 	<ul style="list-style-type: none"> Op onderzoek naar de familieboom van Misia. Kan ik mijn eigen familieboom maken? 	<ul style="list-style-type: none"> Wat is een familienaam? Waarom hebben we een familienaam? Op zoek naar familienamen. 	<ul style="list-style-type: none"> Hoe was het vroeger? Veranderingen doorheen de tijd. Wat bewaren we voor later? 	<ul style="list-style-type: none"> Hoe was het vroeger? Veranderingen doorheen de tijd. Wat bewaren we voor later?
ACTIVITEITEN				
<ul style="list-style-type: none"> Inleiding wie en wat is familie? Activiteit verhaal vertellen: "Het grote papa, mama, broertje, zusje boek". Mondiale vorming: Bespreken van mondiale familiefoto's. Wiskundige activiteit: "Met hoeveel zijn we thuis?". Muzikale activiteit: lied "Feest voor opa en oma". Activiteit gedicht "Ze zeggen". Beeldactiviteit: Teken je familie. 	<ul style="list-style-type: none"> Inleiding familieboom Misia Activiteit "Wie is wie?". De familieboom van Misia. Activiteit verhaal vertellen: "Mijn super familie". Activiteit: Maken van een eigen familieboom. Bewegingsactiviteit op de cello muziek van Servais. Beeldactiviteit: Schilderen op muziek Servais. 	<ul style="list-style-type: none"> Inleiding familienaam. Bewegingsactiviteit: Balspel familienamen. Activiteit verhaal vertellen: "Familie". Leerwandering namen. Beeldactiviteit: Eigen straatnamenbord maken. Muzikale activiteit: lied "Familienaam". 	<ul style="list-style-type: none"> Inleiding oude foto's vroeger. Beeldactiviteit portretten. Waarneming "Hoe was het vroeger?". Gesprek grootouders. STEM activiteit: het museum. Kookactiviteit: Grootouders recept. 	<ul style="list-style-type: none"> Inleiding iedereen verandert. Ik verander: levenslijn. Activiteit: Verhaal vertellen "Josephina". Activiteit: Teken jezelf van jong naar oud. Activiteit: Maken van een eigen herinneringsdoos. Op bezoek naar het archief (de bibliotheek).
HOEKENVERRIJNING				
<ul style="list-style-type: none"> Boekenhoek Sorteerhoek 	<ul style="list-style-type: none"> Muziekhoek Verteltafel 	<ul style="list-style-type: none"> Schrijf- en letterhoek Computerhoek 	<ul style="list-style-type: none"> Verkleedhoek/ Fotografeerhoek Oude spelletjeshoek 	<ul style="list-style-type: none"> Puzzelhoek

Opbouw en rode draad

Voor het belangstellingscentrum “1, 2, 3 familie” dompelen we de kinderen onder in hun eigen familiegeschiedenis. We vertrekken daarbij steeds vanuit het personage “Misia” die aan de hand van haar eigen familie de kinderen meeneemt op speurtocht.

Misia was de kleindochter van de bekende muzikant en cellist “Adrien Francois Servais” uit Halle. Hij leefde van 1807 tot 1866 en reisde Europa rond met zijn cello en eigen gemaakte composities.

Misia wordt doorheen de themaweek visueel gemaakt voor de kinderen aan de hand van een handpop. Elk deelthema start met de handpop Misia die de kinderen aanspreekt maar je kan de pop gerust bij alle activiteiten gebruiken. Ook de illustratie van Misia kan gebruikt worden in activiteiten.

Gedurende één à twee weken komen de kleuters eerst te weten wie hun familie is en hoe hun familieboom eruit ziet, wat een familienaam is en waarom we dat nodig hebben en hoe dingen er in het verleden anders uitzagen. Ze eindigen met een blik op de toekomst: wat willen we nu zelf bewaren voor later?

Per deelthema werden enkele activiteiten uitgeschreven, daarnaast vind je ook activiteitsuggesties en suggesties tot hoekenverrijking terug.

Wie is Misia?

Misia Sert (1872-1950) werd geboren als Maria Zofia Olga Zenajda Godebska. Ze was de dochter van Cyprien Godebski, een bekende Poolse beeldhouwer en Sofia Servais, die op haar beurt de dochter was van de Belgische cellist Adrien François Servais uit Halle. Het paar kreeg drie kinderen: Franz, Ernest en Maria (Misia). Sofia Servais overleed in het kraambed bij de geboorte van Misia. Na de dood van zijn vrouw zou Godebski nog 2 maal hertrouwen. Maria zal haar hele leven zichzelf en door anderen Misia genoemd worden. Misia is eigenlijk een koosnaam en betekent ‘beertje’ in het Pools.

Vorbereiding

In voorbereiding van het thema kan je een grootouder of meerdere grootouders aanspreken om te komen vertellen over hun schoolleven en vrijetijdsleven als kind. Daarnaast kan je ook oude voorwerpen verzamelen rond oude transportmiddelen, oude spellen, oude kledij en het schoolleven vroeger.

In voorbereiding van het thema is het belangrijk om de volgende voorwerpen te vragen aan de ouders:

- Foto's van de familieleden (oma's, opa's, papa, mama, plusouders, broers, zussen, halfbroers/zussen) (*zie deelthema 2: mijn familieboom*). Dit mogen ook overleden familieleden zijn.
- Een oud (familie)voorwerp (*zie deelthema 4: STEM activiteit museum*).
- Foto's van de kleuters als baby, als peuter (3-jarige) en een recente foto (*zie deelthema 5: mijn levenslijn*).
- Eventueel oude voorwerpen van de kleuter die hij wil bewaren (vb. foto's, een geboortekaartje, hun eerste schoentje, een toegangsticket,...) (*zie deelthema 5: mijn herinneringsdoos*).

Deelthema: 1, 2, 3 familie!

Essentie van het deelthema:

- Wat is familie?
- Wie is familie?
- Op ontdekking naar mijn familie (vroeger, opa, oma, mama, papa ...)

Materiaallijst:

- Handpop Misia
- Foto en tekening Misia (bijlagen)
- Het grote papa, mama, broertje, zusje boek
- 3 mondiale familiefoto's (bijlagen)
- Gedicht 'Ze Zeggen'
- Liedje 'Feest voor opa en oma'
- Tekengerei: papier, potloden
- Boeken rond het thema familie (boekenhoek)
- Foto's van verschillende personen (sorteerhoek)

Inleiding 1, 2, 3 familie

Leergebied: Mens en maatschappij (2.3)

Leergebied: Nederlands (2.6, 2.7, 2.10)

Leergebied: Muzische vorming – drama (3.5)

In deze activiteit ontdekken de kleuters de terminologie van verschillende familieleden en hun verwantschappen (o.a. mama, papa, oma, opa, dochter, zoon, broer, zus, plusmama, pluspapa).

Voorstellen van **de handpop Misia**:

Hallo, mijn naam is Misia. Ik ben 10 jaar oud. Ik speel graag piano. Ze zeggen dat ik een grote familie heb. Maar wat is dat eigenlijk "een familie"? En wie is er dan allemaal familie van mij, en van jullie?

Laat ook de foto (en/of tekening) van Misia zien (bijlagen).

Kringgesprek met de kleuters: wat is familie, wie is familie?

Activiteit vertellen van een verhaal (klassikaal)

Leergebied: Muzische vorming – drama (3.5)

Leergebied: Nederlands (1.5)

Als vervolgactiviteit op het kringgesprek in de inleiding kan het boek “Het grote papa, mama, broertje, zusje boek” worden aangebracht. Zo ontdekken ze wat familie is en wie er allemaal familie heeft.

Mary Hofman & Ros Asquith (2014). Het grote papa, mama, broertje, zusje boek. Gezinnen in alle soorten en maten. Ploegsma.

Morgen bekijken de leerlingen verder hun eigen familie (ze maken een familieboom), ze mogen daarom foto's meebrengen.

Mondiale vorming: bespreken van mondiale familiefoto's

Leergebied: Mens en maatschappij (2.5)

In deze activiteit bekijken we drie mondiale familiefoto's (bijlagen):

- Een Indische familie op het rijstveld
- Een Ghaneese familie in de deuropening
- Een Vietnamese grootmoeder met kleinzoon

Met deze mondiale foto's trekken we het thema rond gezin en familie verder open. Iedereen ter wereld heeft een familie. Bij deze foto's is het belangrijk om op gelijkenissen te focussen en niet noodzakelijk op de verschillen te wijzen. Er kan ook een kaart getoond worden om aan te duiden waar India, Ghana of Vietnam gelegen zijn (overzees dus snelst te bereiken met een vliegtuig). Als tussendoortje kunnen de kleuters de foto uitbeelden.

Enkele richtvragen bij de foto's:

- Wat zien jullie op deze foto? (mensen in de deuropening, een kindje in een draagdoek...)
- Wie staat er allemaal op? (oudere dame, baby, man, vrouw, twee kinderen, ...)
- Wie zouden die mensen zijn?
- Wat staat er nog op de foto?
- Hebben jullie ook foto's van je familie, grootmoeder, broers en zussen?

Wiskundige activiteit: met hoeveel zijn we thuis? (kleine groep)

Leergebied: Mens en maatschappij (2.3)

Leergebied: Wiskundige oriëntatie (1.1, 1.2)

In deze activiteit onderzoeken we hoeveel familieleden we hebben. We gaan stapsgewijs te werk en achterhalen hoeveel broers – zussen – (ouders) – (grootouders) – (plusouders) de kleuters hebben. De kleuters kunnen hierbij de aantallen turven; dit vergemakkelijkt het onthouden van het aantal en de vergelijking. Er kan nadien op teruggeblikt worden met de hele klas.

Activiteit gedicht aanbrengen

Leergebied: Muzische vorming – drama (3.5)

Leergebied: Nederlands (1.5)

Gedicht: “Ze zeggen”

Ze zeggen

Ik heb mijn opa’s ogen.

Mijn neus is van mijn pa.

Mijn haar is van mijn moeder.

Dat roept iedereen mij na.

Ik ben steeds van een ander

Dat vind ik zo gemeen

Straks is alleen mijn achterwerk

Het werk van mij alleen.

Bron: Ik val omhoog, Shel Silverstein. De Fonein, Baarn, 1998.

Muzikale activiteit: aanbrengen van een lied (klassikaal)

Leergebied: Muzische vorming – muziek

Lied “Feest voor opa en oma”

Tekst en muziek: Steef Coorevits

REFR. O- ma, O- pa, rom die-del dom, rom die-del dee.

O- ma, O- pa, rom die-del doe- del dee.

1. O- ma ziet de we- reld zo, z'is dol op a- von- tuur.

O- pa praat met al- le- man, het liefst nog met zijn buuuuuuur, REFR.

2. Oma reist de wereld rond per fiets, per trein of boot.
Opa is nog kerngezond en lacht zijn tanden bloooooot.
3. Oma kleurt de wereld mooi met groen en geel en blauw.
Opa zingt daarbij heel hoog het lied: ik hou van jouuuul!

Activiteit: teken je familie

Leergebied: Muzische vorming – beeld

Leergebied: Mens en maatschappij (2.3)

Leergebied: Wiskundige oriëntatie (2.3, 3.1)

Teken je eigen familie. Hierbij kan stilgestaan worden bij de verschillende begrippen maar ook bij een aantal rekenbegrippen zoals links, rechts, naast... Ook oudste of jongste kan aangebracht worden.

Hoekenverrijking

Boekenhoek:

Aanbrengen boeken over familie (zie boekenpakket)

Sorteerhoek:

Voorzie een stapel foto's van verschillende soorten personen (man/vrouw/oud/jong/verschillende afkomst/oude en recente foto's/....) Opdracht: foto's sorteren bv. mannen – vrouwen. Binnen de groep van vrouwen kan er verder ingegaan worden op mama's – kinderen – rangschikken op leeftijd - ... Kinderen kunnen daarnaast zelf tot opsplitsmogelijkheden komen.

Deelthema: de familieboom

Essentie van het deelthema:

- Op onderzoek naar de familieboom van Misia
- Kan ik mijn eigen familieboom maken?
- Ontdekken van talenten (het zit in de familie)

Materiaallijst:

- Handpop Misia
- Foto's familie Misia (zie bijlage)
- Familieboom
- Boek 'Mijn super-familie'
- Familieboom voor elke kleuter (zie sjabloon bijlage)
- Muziek Servais (CD of youtube)
- Schildergerief: papier, verf, penselen, sponsjes,...
- Muziekinstrumenten en materiaal waarmee geluid gemaakt kan worden (muziekhoeke)
- Boek 'Bij ons in de familie'

Ter voorbereiding:

- De kleuters brengen foto's van familieleden mee (oma's, opa's, papa, mama, plusouders, broers, zussen, halfbroers/zussen). Geef aan de ouders mee dat de foto's verknipt en geplakt zullen worden.

Inleiding "de familieboom"

Leergebied: Mens en maatschappij (2.3)

Leergebied: Muzische vorming – drama (3.5)

Inleiding: handpop Misia

Ik ben 10 jaar oud. Ik speel graag piano. Dat ik graag muziek speel zou ik van mijn opa hebben, zeggen ze. Mijn opa is de papa van mijn mama. Ik wil graag meer te weten komen over de familie van mijn mama. Mijn mama overleed toen ik geboren werd, dus weet ik niet zo goed waar ik vandaan kom. Misschien heb ik zelfs wel een beroemde voorouder?

Activiteit: wie is wie (kleine groep)

Leergebied: Nederlands (2.5, 2.12, 3.1)

Leergebied: Mens en maatschappij (2.3)

Leergebied: Wiskundige oriëntatie (2.3, 2.7)

In deze activiteit ontdekken de kleuters de familie en de familieboom van het personage Misia. Op basis daarvan kunnen ze nadien hun eigen familieboom aanvullen.

Materiaal: foto's familie Servais (bijlage)

NOOT: er wordt achtergrondinformatie opgenomen over de verschillende personages. De leerkracht kan die vrij gebruiken om bv. een voorwerp aan het personage te linken. Deze informatie kan ook weggelaten worden. Voor het verdere verloop van de lessen is het wel belangrijk om de informatie van de opa, Servais, door te geven.

NOOT: er is geen foto beschikbaar van de plusmama van Misia. Toch is dit personage interessant om te introduceren omwille van twee redenen: de herkenbaarheid bij kinderen met een plusmama of pluspapa; het besef dat we niet zomaar van iedereen foto's hebben (link met eigen familieboom, misschien hebben ze ook niet van iedereen foto's).

Handpop Misia: In deze enveloppe vind je allerlei foto's van mijn familieleden. Zullen we ze eens samen bekijken?

Waarnemen van de foto's van de familieleden van Misia aan de hand van vragen:

- Memory met de verschillende personages (zie bijlage: 2 x afdrukken)
- Verdeel de foto's in jongens en meisjes
- Rarara, wie ben ik? (1 kind kiest voor zichzelf een foto, de andere kinderen mogen ja/nee vragen stellen en zo achterhalen welke persoon het kind in gedachten heeft)
- Welke foto vind je het leukst?
- Welke foto vind je het minst leuk?

Leg de juiste foto op de juiste plek van de familieboom. Onder elke foto staat de familiale link bv. "oma, opa, mama, papa, ...". Deze woorden staan ook in de familieboom. Door redenering of door deze woordherkenning kunnen de kleuters de juiste foto op de juiste plek plaatsen.

Geef tot slot nog informatie mee over de opa van Misia: hij speelde ook graag muziek net zoals Misia. Je kan zijn instrument, de cello, bekijken op de foto. Toon de foto van Adrien François Servais, de opa van Misia en de foto van zijn standbeeld in Halle (zie bijlage). Waarom krijgt iemand een standbeeld?

Activiteit: verhaal vertellen

Leergebied: Muzische vorming – drama (3.5)

Leergebied: Nederlands (1.5)

In deze activiteit kan het verhaal "Mijn super familie" uit het boekenpakket worden aangebracht.

Gwendoline Raisson & Magali Le Huche (2011). Mijn super familie. Veldboek Lektuur Uitgeverij.

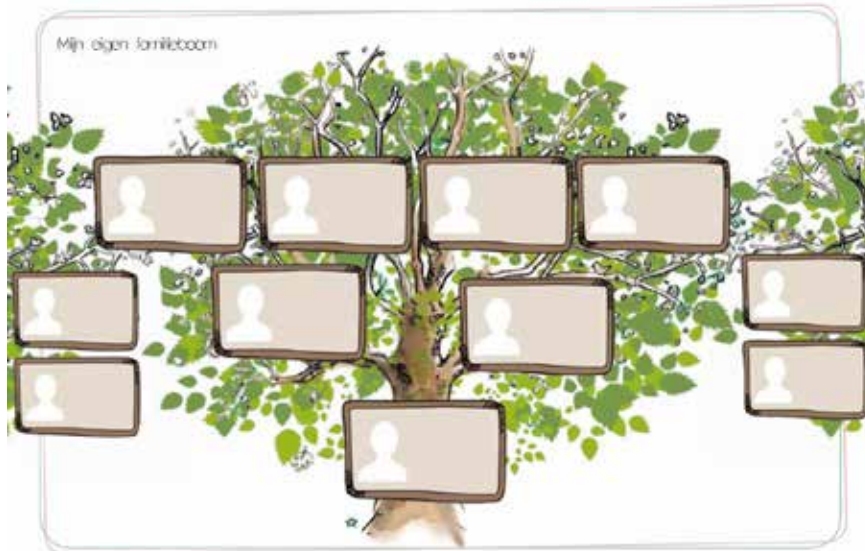
Activiteit: maken van een eigen familieboom (in kleine groep)

Leergebied: Muzische vorming – beeld

Leergebied: Mens en maatschappij (2.3)

Leergebied: Wiskundige oriëntatie (2.3)

Aan de hand van meegebrachte foto's maken de kleuters een eigen familieboom. De kleuters krijgen een lege boom (zie bijlage). Ze starten onderaan bij zichzelf en gaan zo steeds een generatie hoger (mama en papa – oma's en opa's). Aan de zijkant zijn de kleuters vrij om andere belangrijke personen te plaatsen: broers, zussen, plusouders ... Eventueel kan de kleuter ook woorden zoals "opa, oma, mama, papa, ..." noteren indien deze woorden duidelijk voorgeschreven staan. Ze kunnen de personen ook zelf tekenen. Het is niet erg als sommige vakjes leeg blijven.

Bewegingsactiviteit (klassikaal)

Leergebied: Lichamelijke opvoeding (1.7, 1.22, 1.33, 3.6)

Leergebied: Muzische vorming - beweging (4.1, 4.4)

De activiteit start met het luisteren met gesloten ogen naar de muziek van Servais. Daarna bewegen de kleuters met de handen op de muziek. Vervolgens bewegen ze met de voeten op de muziek. Tot slot kunnen ze vrij bewegen op de muziek van Servais.

Beeldactiviteit (in kleine groep)

Leergebied: Muzische vorming – beeld (1.5)

Variante op de vorige activiteit. In deze activiteit mogen de kleuters vrij schilderen op de cello-musiek van Servais.

Hoekenverrijking:

Muziekhoek:

In een hoek worden enkele instrumenten aangebracht zoals de piano, de blokfluit... Net zoals Misa en haar muzikale grootvader kunnen ze muziek spelen. Ze kunnen er ook luisteren naar de muziek van Servais. Er kunnen variaties gebeuren doorheen de week bv. het zelf naspelen van een lied op basis van kleurencodes op de piano, nieuwe instrumenten aanbrenge, de opdracht geven kleuters zelf iets te laten componeren ...

In de voorstelling van de muziekhoek, of in de muziekhoek zelf, kan ook het verhaal 'Bij ons in de familie' voorgelezen worden. De kleuters mogen zelf geluid en muziek maken bij het verhaal dat ze te horen krijgen.

Koos Meinderts & Anette Fienieg (2014). Bij ons in de familie. Lemniscaat.

verteltafel:

De kleuters krijgen de kans om het verhaal van "Mijn super familie" zelf na te vertellen door middel van materiaal (bv. prenten, figuren op stokjes) gelinkt aan het boek.

Deelthema: Mijn familienaam

Essentie van het deelthema:

- Wat is een naam?
- Wat is het verschil tussen een voornaam en een familienaam?
- Waarom hebben we een naam?

Materiaal:

- Handpop Misia
- Computer met website **www.familienaam.be** (klassikaal en computerhoek)
- Bal
- Boek 'Familie'
- Materiaal voor straatnaamborden: papier, potloden, stiften, verf, eventueel sjabloon straatnaambord
- Liedje Familienaam
- Letterstempels, uitgetypte familienamen van de kinderen, potloden, stiften, klein (Letterhoek)

Ter voorbereiding:

- Uitstippelen van een namenwandeling in de schoolbuurt

Inleiding familienamen

Leergebied: Mens en maatschappij (2.3)

Leergebied: Nederlands (2.6, 2.7, 2.10)

Leergebied: Muzische vorming – drama (3.5)

Kringgesprek met de handpop Misia: *Mijn naam is eigenlijk Misia Godebska. Maar weinig andere mensen hebben die naam. Het is dan ook een speciale naam, een Poolse naam omdat mijn papa uit een ander land, Polen, komt. (Ze kan dit aanduiden op de kaart.) Mijn broers en mijn papa heten ook Godebski, maar ze hebben wel een andere voornaam. Kennen jullie je eigen voornaam en je eigen familienaam? Waarom zouden we eigenlijk een naam hebben? Is die anders bij iedereen? Heeft iedereen in jouw gezin dezelfde familienaam? Je mama, je papa, je broer, je zus?*

Demonstratie op de computer. Via de link **www.familienamen.be** kan je op zoek gaan naar hoeveel personen in België dezelfde familienaam hebben en waar zij wonen.

Bewegingsactiviteit: balspel familienamen (klassikaal)

Leergebied: Lichamelijke opvoeding (1.6, 1.7, 1.32)

De kleuters staan in een kring. De kleuters gooien de bal naar elkaar. Ze roepen daarbij de voornaam van de kleuter die moet vangen. Nadien krijgen ze de opdracht om de familienaam te roepen. Tot slot mogen ze kiezen of ze voor- of familienaam roepen maar de andere kleuter mag de bal enkel vangen als hij zijn familienaam hoort. Indien het roepen van de familienaam van de andere kinderen te moeilijk is voor de kleuters kan de leid(st)er overnemen, door in het midden van de kring te gaan staan en steeds zelf de bal te werpen.

Activiteit: verhaal vertellen

Leergebied: Muzische vorming – drama (3.5)

Leergebied: Nederlands (1.5)

In deze activiteit kan het verhaal “familie” uit het boekenpakket worden aangebracht, bekijk zeker het hoofdstukje over familienamen samen met de kleuters.

Isabelle De Ridder (2013). Familie. De Kijkdoos.

Wandeling straatnamen

Leergebied: Muzische ontwikkeling- drama

Leergebied: Muzische ontwikkeling – attitudes (3.1)

Leergebied: Mens en maatschappij (1.9, 3.1, 4.6)

Een korte leerwandeling op zoek naar familienamen in de schoolbuurt.

Straatnamen: de namen worden voorgelezen. Wat valt er op? Zijn de namen voornamen of familienamen. De kleuters fantaseren waarom die persoon een straat heeft die naar hem genoemd werd, zou hij iets speciaal betekend hebben? (De leerkracht kan ook zelf informatie over een straat opzoeken via de website <https://inventaris.onroerendergoed.be/erfgoedobjecten/zoeken>. Geef de provincie, gemeente en straat in bij de zoektermen, klik door op het bericht van de desbetreffende straat. Vaak vind je hier ook informatie over de betekenis van de straatnaam.)

Andere stopplaatsen waar namen te ontdekken zijn:

- Monumenten en standbeelden met een naam/namen
- Gedenkplaten op gebouwen met namen
- Namen op grafzerken

Beeldactiviteit

Leergebied: Muzische ontwikkeling – beeld

Bij het terugkeren in de klas mogen de kleuters hun eigen straatnaam verzinnen met zelf een voor- of achtervoegsel (bv. sint-, laan, straat, pad, weg ...). Ze denken ook na waarom zij een straat zouden verdienen. Ze kunnen hierbij ook hun eigen straatnaambord maken en versieren. Bij het straatnaambord kunnen de kleuters ook nadenken over de woorden die ze kunnen ontcijferen in hun naam. Kunnen ze deze elementen tekenen?

Muzikale activiteit: aanbrenge lied

Leergebied: Muzische vorming – muziek

Familienaam

Stee Coorevits

D Bm G A

Mijn bes - te vriend is A - dri - aan, zijn pa - pa die heet Thijs. Ze

G A D A D G A

wo - nen heel dicht in de buurt toch he - ten ze Van Pa - rijs. Dat is een beet - je raar, A - dri -

G A G A D A D

aan zei in de klas, dat de pa - pa van zijn pa - pu's pa - pa mis - schien een Frans - man was. Fer -

D Bm G A G A

nard de sla - ger om de hoek, zijn zoon - tje heet Je - room. Dat is toch niets bij - zon - ders zeg je,

D A D G A G A

dat is heel ge - woon. Toch bij - ven ve - le men - sen aan het ven - ster e - ven staan. In gro - te

G A D A D D

let - ters staat De Bak - ker dat is hun fa - mi - lie - naam. Zeg me je naam,

A G Bm A D

je fa - mi - lie - naam! Peet - ers, Jans - sens of Bal - caen waar komt die naam van - daan?

VIVES 2017

Hoekenverrijking:

Schrijf- en letterhoek:

De kleuters kunnen hun eigen voor- en familienaam of andere begrippen (opa, oma ...) naschrijven of nastempelen. Eventueel kunnen ze hun familienaam in 3D ontwerpen met klei of plasticine.

Computerhoek:

De kleuters kunnen (onder begeleiding) hun eigen familienaam opzoeken op de website www.familienaam.be.

Deelthema: Vroeger en nu

Essentie van het deelthema:

- Besef van "het verleden".
- Besef van veranderingen doorheen de tijd.
- Besef van het belang van bewaren.

Materiaal:

- Handpop Misia
- Foto's Misia's familie (bijlage)
- Foto's oude portretten (google: oude portretfoto's en oude portretschilderijen)
- Fototoestel, effen achtergrond (doek of scherm), eventueel verkleedkledij (beeldactiviteit en fotohoek)
- Printer
- Materiaal om foto's te versieren: stofrestjes, lijm, scharen, stiften, verf, pasta, karton, glitter,...
- Foto's oude transportmiddelen, oude kledij, oud speelgoed, oud klasmateriaal of de oude objecten zelf
- Vragenlijst voor interview grootouders
- Oud voorwerp dat elk kind meegebracht heeft
- Veelheid aan materiaal: karton, plastic, huishoudfolie, zilverpapier, plakband ... (activiteit het museum)
- Recept en kookfries, aangekochte voedingswaren, kookmateriaal (mesjes, plankjes, mengkom, ...) (kookactiviteit)
- Oude spelletjes (spelletjeshoek)

Ter voorbereiding:

Verzamel enkele oude voorwerpen rond de thema's klas, kledij en speelgoed (vraag eventueel aan ouders/oud-leerkrachten/de plaatselijke heemkring of zij hier materiaal rond hebben).

Nodig één of enkele grootouders uit in de klas.

Vraag elk kind een oud voorwerp mee te brengen van thuis. Een voorwerp dat al generaties lang in de familie is. Of een oud voorwerp waarvan de kleuters niet meer weten waarvoor het gebruikt wordt. Enkele mogelijke voorbeelden: de knuffel van toen mama klein was, een familieceptenboek, een diskette met een oud computerspel of cassette met oude kinderliedjes, een oud familiejuweel, een foto van de kleuter zijn overgrootouders,... (activiteit het museum)

Inleiding

Leergebied: Nederlands (2.6, 2.7, 2.10)

Handpop Misia: Misia toont opnieuw de foto's van haar familie. Is er iets bijzonder te zien aan deze foto's? Foto Servais: kleuters doen de foto na. Wat valt er op? (Oude foto, statig, zwart-wit, andere kledij).

Kringgesprek: waarom nemen we foto's? Waarom nemen we foto's van onze familie?

Handpop Misia kijkt naar de foto's van de kleuters: foto's zijn helemaal anders. Mensen lachen, foto's zijn in kleur...

Beeldactiviteit portretten (kleine groep)

Leergebied: Muzische vorming – beeld (1.1, 1.3)

Leergebied: Wiskundige oriëntatie (3.2)

Kleuters krijgen oude portretten en familiefoto's te zien die ze goed beschouwen (hoe staan ze op het portret, wat zie je aan het gezicht, welke kledij dragen ze, welke haren hebben ze, hebben ze iets op hun hoofd, hebben ze sieraden aan...).

Daarna mogen de kleuters een foto van zichzelf laten nemen, laat de kleuters daarbij kiezen op welke manier: in profiel, zijprofiel, enkel het gezicht... Vervolgens mogen de kleuters de foto van zichzelf vrij bewerken naar analogie van een oud portret. Hierbij kunnen ze aandacht hebben voor het kader, andere kledij ... Dit kan door materiaal op de foto te kleven, te schilderen ...

“Hoe was het vroeger”. Bekijken van oude voorwerpen

Leergebied: Nederlands (2.7)

Leergebied: Muzische vorming (6.1)

Leergebied: Mens en maatschappij (2.5, 3.1)

Materiaal: afbeelding koets (zie bijlage), bij voorkeur “echt” materiaal rond oude spellen, kledij van vroeger of de school van vroeger. Eventueel kan ook met foto's gewerkt worden.

Inleiding: hoe zijn jullie deze morgen tot hier gekomen (auto, fiets, te voet)? Handpop Misia vertelt over haar grootvader: hij kon ook te voet gaan maar had geen auto. Hoe zou hij dan wel vooruit geraakt zijn? Toon de afbeelding van de koets.

Onderwerpen:

Transport (foto koets, foto stoomtrein, foto oude fiets,...)

- Richtvragen: Wat zie je, hoe zou dit voortbewegen, wat gebruiken we daar vandaag voor ... ?
- Doe-activiteiten: doe na hoe het zou zijn om in een koets te zitten

Oude spellen (knikkers, bikkels, krijt, katapult, diabolo ...)

- Richtvragen: wat zie je, waarvoor zou dit gebruikt zijn, welke spelletjes kennen jullie nog, welke spelletjes spelen jullie vandaag die jullie grootouders nog niet speelden...?
- Doe-activiteiten: betasten van de voorwerpen, gebruiken van de voorwerpen

Kledij (klompen, schort, hoge kousen,...)

- Richtvragen: wat zie je, waarvoor zou dit gebruikt zijn, wat gebruiken we daar vandaag voor, waarom dragen we schoenen... ?
- Doe-activiteiten: bevoelen en betasten van de voorwerpen, gebruiken van de voorwerpen

School (ezelsoren, griffel en lei, telraam, wereldbol, oude klasfoto's)

- Richtvragen: wat zie je, waarvoor zou dit gebruikt zijn, gebruiken we dat nog vandaag.
- Doe-activiteiten: gebruiken van de voorwerpen

Gesprek grootouder(s)

Leergebied: Nederlands (1.1, 1.6)

Leergebied: Mens en maatschappij (2.5, 3.1)

Een grootouder wordt uitgenodigd om te vertellen over zijn/haar schooltijd en zijn/haar vrije tijd als kind. Tip: nodig hierbij gerust ook grootouders uit met een andere culturele afkomst. Zo komt culturele diversiteit ook aan bod.

Laat de kinderen ook vragen stellen. Denk samen met de kinderen op voorhand na over de vragen die ze willen stellen. Verdeel op voorhand eventueel wie welke vraag mag stellen.

Enkele voorbeeldvragen:

School

- Hadden jullie vroeger les met jongens en meisjes in de klas?
- Waren er dingen anders dan nu?
- Mochten jullie vroeger veel spelen?

Vrije tijd

- Gingen jullie vroeger op reis? Naar waar?
- Hadden jullie hobby's? Welke?
- Wat waren je lievelingsspelletjes?
- Keek je TV? Had je een tablet? Speelde je computerspelletjes? Welke?

Kledij

- Welke kledij droeg je als kind op school?
- Mocht je kiezen wat je aandeed?
- Welke kledij droeg je het liefst?

STEM activiteit (onderzoekend leren): het museum

Leergebied: Nederlands (2.6, 2.7, 2.10)

Leergebied: Wetenschappen en techniek (2.4, 2.5, 2.6, 2.7)

Leergebied: Mens en maatschappij (2.5, 3.1)

Leergebied: Wiskundige oriëntatie (2.2)

Kinderen hebben oude spullen mee van vroeger. Deze dingen zijn kostbaar en moeten goed bewaard blijven. De kinderen creëren hun eigen museum van vroeger in zelfgemaakte kasten.

Materiaal: veelheid aan materiaal: karton, plastic, huishoudfolie, zilverpapier, plakband ...

Stap 1: Onderzoeken. De leerkracht selecteert 1 voorwerp (lieft een voorwerp dat de kleuters niet goed kennen). Het voorwerp wordt de klas rondgegeven. Elke kleuter die het voorwerp in handen krijgt, moet iets over het voorwerp zeggen dat je kan waarnemen, voelen, ruiken,... (vb. Het is groot, het is van hout, het heeft een blauwe kleur, het is zacht, het heeft geen geur,...) Samen onderzoeken we zo het voorwerp.

Stap 2: Onderzoeken. We bekijken ook andere meegebrachte voorwerpen. De kleuters proberen te achterhalen waarvoor de verschillende voorwerpen gebruikt werden door hun fantasie te laten werken of door ja-nee vragen te stellen. De kleuter die het voorwerp meebracht, mag uiteindelijk vertellen wat het is.

Stap 3: Ordenen. De verschillende voorwerpen worden in een aantal verschillende categorieën ingedeeld (vb. per kleur, per functie, per grootte,...)

Stap 4: Betekenisvolle context creëren. We hebben museumkasten nodig om deze kostbare voorwerpen te beschermen. We maken zelf museumkasten voor oude voorwerpen zodat we een eigen museum kunnen maken. Er wordt nagedacht over voorwaarden (bescherming, tonen ...) Verscheidenheid van materiaal bekijken (karton, plastic, ...) vrij experimenteren, denk- en doe vragen stellen.

Stap 5: Ontwerpen. De kleuters ontwerpen nu hun eigen kasten. Dat kan op een laagdrempelige manier door bijvoorbeeld karton en plakband te gebruiken. De kleuters kunnen in hun materiaalkeuze ook uitgedaagd worden door bijvoorbeeld ook planken en spijkers aan te bieden.

Stap 6: Systematisch onderzoeken. Naarmate het ontwerp van de museumkasten verder vordert, wordt het aangepast door middel van ruime denk- en doe vragen. De stapsgewijze verbetering en optimalisatie is daarbij belangrijk. Telkens opnieuw kan bekeken worden of het laatste ontwerp wel aan de verwachtingen voldoet: is het voorwerp nu beschermd, is het stevig genoeg, kan iedereen er zo maar aan, kan je de voorwerpen nog steeds zien...?

Stap 7: Reflectie en interactie tijdens de activiteit (wat doe je, welk materiaal gebruik je ...) en na de activiteit.

Stap 8: Vullen van de zelfgemaakte museumkasten.

Stap 9: Zelf het museum bezoeken of andere kleuters of ouders uitnodigen om het museum te bezoeken.

Kookactiviteit: grootouders recept

Leergebied: Mens en techniek (2.6 en 2.8)

Leergebied: Nederlands (3.2)

Leergebied: Wiskundige initiatie (1.4)

In deze kookactiviteit kunnen kinderen (in kleine groep) relatief zelfstandig een recept op grootmoeders of grootvaders wijze tot een goed einde brengen. De inleiding (voorstelling recept en materialen) en het slot (proeven van het recept) kunnen klassikaal gebeuren. Het recept zelf kan door middel van bv. een kookfries relatief zelfstandig uitgevoerd worden door een drietal kinderen mits supervisie. Op onderstaande website kan je inspiratie opdoen voor recepten (bv. appelcake of eierkoeken) en kookfriezen vinden die gebruikt kunnen worden. De legende en hoe deze kookfriezen te gebruiken kan ook op de website afgelezen worden. Eventueel kan er ook een mondiaal recept gekookt worden. <https://vivesweb.be/wereldorientatie/kookfriezen-kleuteronderwijs/>.

Hoekenverrijking

verkleedhoek / fotografeerhoek:

In deze hoek worden kledij en attributen van vroeger gelegd. In de eigen "fotostudio" kunnen kinderen ook foto's maken van elkaar en van de voorwerpen.

Oude spelletjeshoek:

In deze hoek worden oude spelletjes voorzien zoals sjoelbak, knikkerbaan, springtouw, katapult, domino...

Deelthema: vroeger en nu en later

Essentie van het deelthema:

- Besef van veranderingen doorheen de tijd
- Ik verander
- Besef van de toekomst
- Wat bewaren we voor later?

Materiaal:

- Foto van de leerkracht als baby
- Foto's van de kinderen als baby – peuter – actuele foto
- Papier, potloden en lijm voor de tijdlijn en de portretten
- Schoendozen en versieringsmateriaal; lijm, schaar, oude tijdschriften, stempels, verf,...
- Puzzels van foto's verklede kinderen

Ter voorbereiding:

- Vraag de ouders om drie foto's van de kinderen mee te geven: als baby, als peuter (3 jaar), een actuele foto. Geef aan de ouders mee dat de foto's verknipt en geplakt zullen worden.
- Plan eventueel een bezoek aan de lokale bibliotheek of het gemeentearchief
- Foto's van verklede kinderen (zie vorige les) verknippen tot puzzels

Inleiding: wij veranderen

Leergebied: Nederlands (2.6, 2.7, 2.10)

Leergebied: Mens en maatschappij (3.1)

Handpop: Misia heeft een foto van de kleuterleid(st)er als baby mee. Weet iemand wie er op de foto staat? Herkennen jullie de kleuterleid(st)er nog en waaraan? Zijn wij allemaal zo klein geweest, en onze ouders en grootouders ook? De kleuters beseffen dat ook wij veranderen.

Activiteit: maken van een levenslijn (kleine groep)

Leergebied: Mens en maatschappij (3.1)

Leergebied: Wiskundige oriëntatie (2.3)

De kleuters maken een tijdlijn met een pijl. Ze kleven daarop een foto van zichzelf als baby, als peuter en een huidige foto. Ze voorzien ook plaats voor latere foto's. De levenslijn is het didactisch middel bij uitstek om jonge kinderen bij hun eigen evolutie te doen stilstaan. Op die manier ontdekken ze hoe ze zelf ook deel uitmaken van de ketting verleden-heden-toekomst.

Activiteit: voorlezen van een verhaal

Leergebied: Muzische vorming – drama (3.5)

Leergebied: Nederlands (1.5)

In deze activiteit kan het verhaal “Josephina” uit het boekenpakket worden aangebracht.

Jaap Robben, Merel Eyckerman (2012). Josephina. een naam als een piano. Uitgeverij De Eenhoorn.

Beeldactiviteit: teken jezelf van jong naar oud

Leergebied: Muzische ontwikkeling – beeld

Leergebied: mens en maatschappij (3.1)

Leergebied: wiskundige oriëntatie (2.3)

De kleuters krijgen de opdracht om zichzelf te tekenen van jong naar oud. Ze denken ook na over hoe ze er later (bijvoorbeeld als ze zo oud zijn als hun ouders zijn) zullen uitzien. Let hierbij op voor al te stereotype denkbeelden.

Optioneel archiefbezoek / bibliotheekbezoek

Leergebied: Nederlands (2.6, 2.7, 2.10)

Leergebied: Mens en maatschappij (1.9, 3.1)

Naar het archief:

Op voorhand: Neem contact met het archief om een bezoek met een kleutergroep aan te vragen. Geef de archivaris of verantwoordelijke onderstaande voorbereidingen door. Vraag om enkele visueel interessante documenten klaar te leggen.

Inleiding - verzamelen: Kringgesprek met een foto en een snoeppapiertje. Wat zouden de kleuters wel of niet bewaren? Kunnen we alles bewaren en moeten we alles bewaren? De kleuters denken na over wat we allemaal wel en niet bewaren. We kunnen niet zomaar alles weggooiden, maar we kunnen ook niet zomaar alles houden. Niet alleen wij bewaren dingen, soms worden er ook op andere plekken zaken bewaard. In het archief worden belangrijke documenten, bijzondere papieren en oude foto's bewaard. Je kan er van alles terugvinden over de geschiedenis, bijvoorbeeld wie er ooit allemaal geboren en gestorven is.

Activiteiten in het archief:

Bewaren: Hoe bewaren we dingen? Bekijken en beschrijven in groep van een oud document (staan er letters of tekeningen op, hoe ziet het papier eruit, zijn er scheurtjes of dingen kapot...).

Bekijken van de bewaringskasten vol dozen: hoeveel dozen zouden er staan? Hoeveel documenten zouden er bewaard worden?

Onderzoeken: Vergelijken van een oude en een nieuwe foto.

Tonen: Op zoek naar een document uit de doos door middel van letter- en cijferherkenning. Bekijken van bijzondere archiefdocumenten die visueel interessant zijn (vb. oude affiches, documenten met een zegel,...)

Verwerking - Expressie: maken van een herinneringsdoos (volgende activiteit).

Eventueel kan het archiefbezoek ook vervangen worden door een bibliotheekbezoek:

Naar de bib:

Bewaren van boeken. Impressie-activiteit: op zoek gaan naar waar we hier allemaal namen vinden. Rondleiding. Expressie: wat wil ik zelf bewaren?

Activiteit: maken van een herinneringsdoos

Leergebied: Muzische ontwikkeling - beeld

Leergebied: Mens en maatschappij (3.1)

We willen graag dingen bewaren:

- Zelf bewaren van dingen van vroeger naar nu
- Bewaren van dingen van nu voor later

Daarom maken de kleuters van een doos hun eigen herinneringsdoos. Daarin kunnen ze allerlei spullen stoppen van vroeger die ze willen bewaren voor later; bijvoorbeeld de werkjes die ze gemaakt hebben gedurende de week, de meegebrachte voorwerpen of foto's, hun geboortekaartje of eerste schoentjes,... Ze kunnen er ook later nog dingen aan toevoegen of belangrijke herinneringen tekenen en toevoegen.

Hoekenverrijking

Puzzelhoek:

Allerlei puzzels met foto's van de verkleedde kinderen worden geplastificeerd en verknipt. Dit kan ook in zwart-wit aangeboden worden.

Colofon

Het educatief pakket “1 2 3 familie” werd uitgewerkt door de onderzoeklijn Erfgoededucatie van het expertisecentrum Onderwijsinnovatie VIVES campus Tielt in opdracht van de Werkgroep familiekunde uit de regio Pajottenland & Zennevallei. Het pakket kwam tot stand door de volgende instanties:

In het bijzonder danken wij: Elien De Meyere, Johan De Reu, Majella Martelé, Karen Van Buggenhout, Sara Vande Populiere, Valerie Vermassen, André Janssens, Gilbert Buyst en de studenten van de VIVES lerarenopleiding campus Tielt (Shana De Bosschere, Rjerra Everaerdt, Nico Goussaert, Lisa Herman, Maarten Laleman, Celien Lampaert, Margot Mespreuve, Alice Messiaen, Camille Pierloot, Lies Pollet, Jenna Vandepoele, Stephanie Vandevijvere, Laura Vanhoorne, Steffie Vens, Ines Veracx, Emmy Verbeke, Manon Verhulst, Brittany Verstraete, Robin Vuylsteke). Ook onze dank aan de scholen waar we het educatieve pakket konden uittesten en aan Joke Luyckx (joke_luyckx@hotmail.com) voor de illustraties van Misia. Bedankt aan de vzw Servais voor het schenken van de CD's.

Dit werk valt onder een Creative Commons Naamsvermelding-NietCommercieel 4.0 Internationaal-licentie.

Aan dit educatief pakket mag er aangepast, geremixt en op verder gewerkt worden zolang het niet voor commerciële doeleinden wordt gebruikt. Een verwijzing naar dit werk moet steeds gebeuren. Voor vragen en informatie bij dit educatieve pakket:

Erfgoedcel Pajottenland Zennevallei: info@erfgoedcelpz.be, tel.: 02 451 69 49

Familiekunde Vlaanderen: info@familiekunde-vlaanderen.be, tel.: 03 646 99 88

Bijlagen

1. Tekening Misia
2. Foto Misia
3. Mondiale familiefoto's
4. De familie van Misia
5. Familieboom Misia
6. Sjabloon familieboom
7. Foto Adrien François Servais
8. Standbeeld Adrien François Servais
9. Foto paard en kar

1. Tekening Misia

2. Foto Misia

3. Mondiale familiefoto's

Een Ghanese familie in de deuropening

Een Indische familie op het rijstveld

Een Vietnamese grootmoeder met kleinzoon

4. De familie van Misia

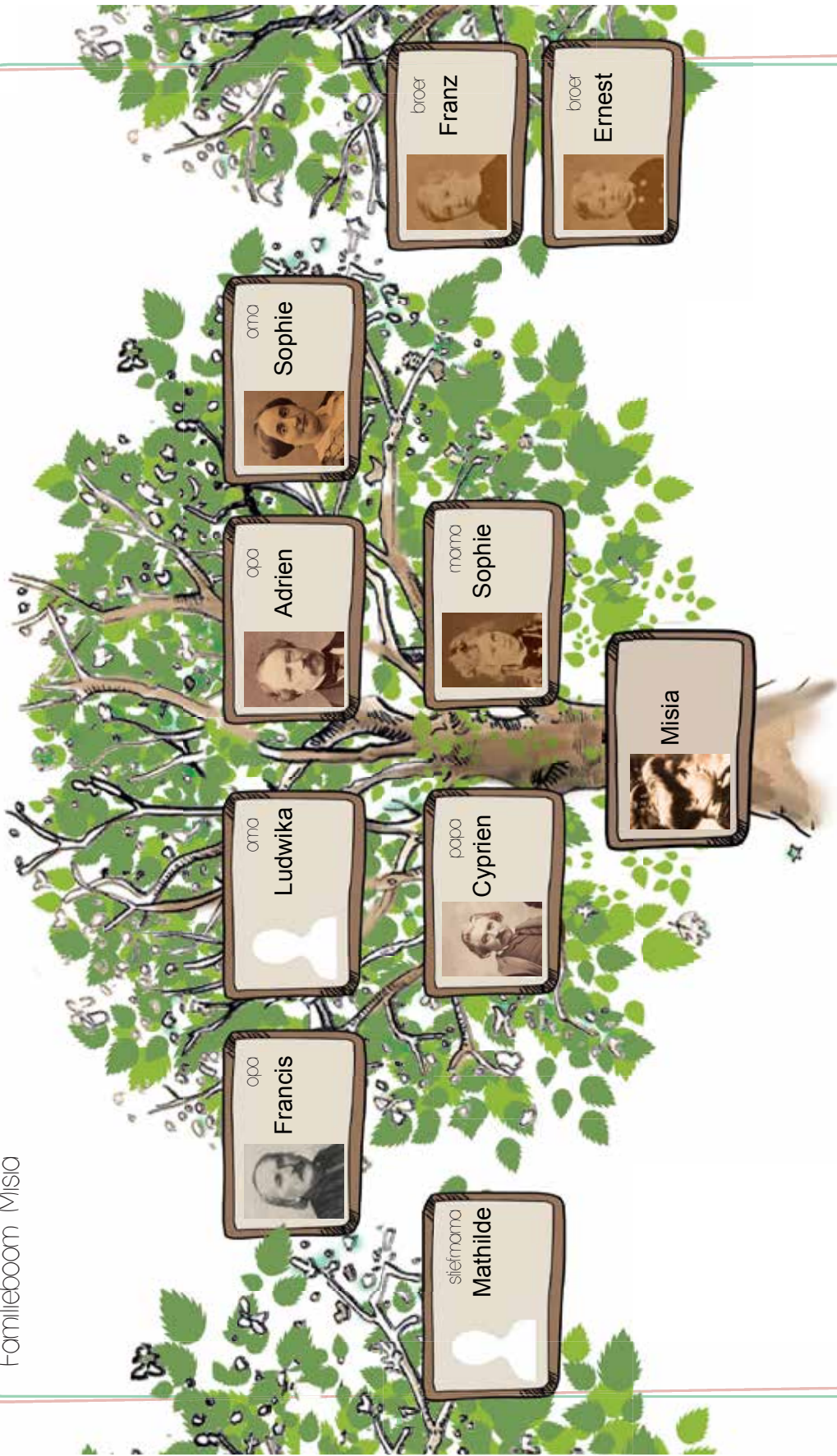
			
OPA	OMA	MAMA	PAPA
			
PLUSMAMA	BROER	BROER	IK

Achtergrondinfo bij de foto's

OPA	OMA	MAMA	PAPA
<p>Uitleg voor leerkracht:</p> <p>François Servais °Halle 6/6/1807 +Halle 26/11/1866</p> <p>Adrien speelde cello en reisde Europa rond om concerten te geven. Hij maakte ook zijn eigen muziek.</p>	<p>Uitleg voor leerkracht:</p> <p>Sophie Feygin °Sint-Petersburg 13/1/1820 +Elsene 14/4/1893</p> <p>Sophie woonde in Rusland en leerde Adrien daar kennen. Ze trouwden en verhuisden nadien naar België. Ze kregen 6 kinderen. Sophie organiseerde veel feesten.</p>	<p>Uitleg voor leerkracht:</p> <p>Sophie Servais °Huizingen 13/6/1843 +Sint-Petersburg 30/3/1872</p> <p>Sophie was het eerste kind van Adrien en Sophie. Ze trouwde met Cyprien Godebski en kreeg 4 kinderen. Misia was de jongste dochter. Sophie tierf toen Misia geboren werd.</p>	<p>Uitleg voor leerkracht:</p> <p>Cyprien Godebski °Méry-sur-Cher 30/10/1835 +Parijs 25/11/1909</p> <p>Cyprien was een beeldhouwer, hij maakte heel wat kunstwerken die over heel de wereld te vinden zijn. Hij kreeg samen met Sophie Servais vier kinderen. Na de dood van Sophie trouwde hij opnieuw.</p>
PLUSMAMA	BROER	BROER	IK
<p>Uitleg voor leerkracht:</p> <p>Misia heeft geen foto van Mathilde. Dit illustreert dat we zeker niet van iedereen foto's hebben.</p> <p>Mathilde Nalanson ° 28 Februari 1836, Parijs + 18 mei 1887, Parijs</p> <p>Mathilde trouwde met Cyprien nadat Sophie overleden was. Ze kregen samen een zoon, Cipa, de halfbroer van Misia.</p>	<p>Uitleg voor leerkracht:</p> <p>Franz Godebski °Halle 19/8/1866 +Parijs 27/7/1948</p> <p>Frans was de oudste zoon van Sophie en Cyprien. Hij was ook een muzikant en speelde viool.</p>	<p>Uitleg voor leerkracht:</p> <p>Ernest Godebski °Halle 20/5/1869 – +Tonkin (Vietnam) 1890</p> <p>Ernest was de zoon van Sophie en Cyprien. Hij werd soldaat.</p>	<p>Uitleg voor leerkracht:</p> <p>Misia °Sint-Petersburg 30/3/1872</p> <p>Misia speelt graag piano. Ze heeft haar mama en opa nooit gekend.</p>

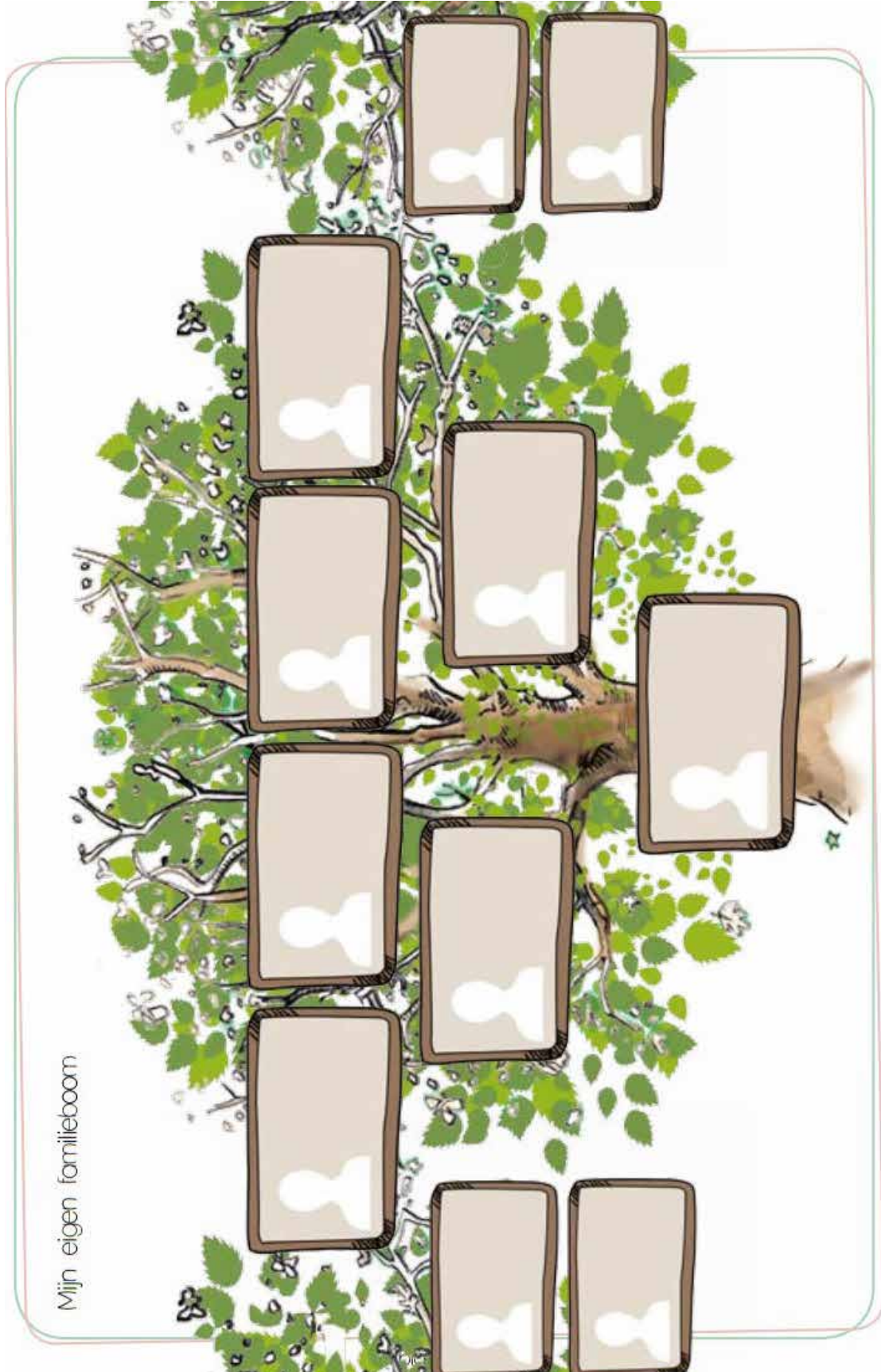
5. Familieboom Misia

Familieboom Misia

6. Familieboom sjabloon

7. Foto Adrien Francois Servais

Ghemar Frères, Photographes du Roi, Bruxelles

8. Standbeeld Adrien Francois Servais, Halle

9. Afbeelding koets

